ЧЫЛА ЭЛЛАСЭ ПРОЛЭТАР-ШАМЫЧ, УШНЫЗА! Лэнин-Сталин паша вэрч кучэдалаш йамдэ лий!

1938 ий 1 МАЙ № 22

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЭ

ГАЗЭТ АК: идалыклан 2 т. 16 ыр. пэл ийлан 1 т. 8 ыр.

Вийан лийжэ Пэрвой май!

ПЭЛЭДШЭ МАЙ

Тачэ мэ, пиалан Сталинский йоча-шамыч, уло тӱньамбалсэ шэмэрын Пэрвой Май пайрэмжым эртарэна. Пэрвой Майым Совэт Ушэмыштэ пайрэмлымэ сэмын эрыкыштэ куанэн, йывыртэн, ик элат эртарэн огэш кэрт. Мэ кугу олалаштэ, станицийлаштэ, сэлалаштэ, колхозлаштэ урэмым шэргылтэн эрык мурым мурэна. Чыла тӱрлӧ наций-шамыч иза - шольыла ваш кэлшэн илат, коммунизмыш кайат.

Фашизмын тарзыжэ кашак—троцкист - бухаринэц, буржуазный националистшамыч пэлэдшэ илышнам кӱрлнэшт ыльэ. Укэ, нуно нигунамат тидым ыштэн огыт кэрт! Лэнин-Сталин партийын, йӧратымэ вождьна Сталин йолташын вуйлатымышт почэш совэт калык чыла тушманым кукльэн луктэш. Мэмнан ӱмбак капиталист эл-шамыч кэрылтыт гын, мэмнан куатлэ Йошкар армийна шалатышаш отпорым пуа.

Рьабинина Анисийа.

Руйа-Сола пэлэ кыдалаш школ, Ронгго район.

Казаков Миклай

ШЭРГЫЛТ, МУРО!

Кэчэ шуыш ший шорвондым—
Эх, кузэ вэт шыргыжэш!
Сылнэ кэчым илыш кондыш—
Шошо пӱртыс ылыжэш.

Йошкар знамьэ вуй ӱмбалнэ
Шулдыранын да лойга.
Талэ мурым муралталын
Май парадыш кайэна.

Шэргылт, муро, мландэ кумдык!
Знамьэ, йӱлӧ, кэчэ гай.
Сут тушманын оныш умдым
Вигак шындэ, Пэрвомай!

Тачэ лэктын Май парадыш
Калык вийым ончэна.
Рӱж шогалын кӱртньӧ радыш
Знамым кӱшкӧ нӧлтэна!

Шадт Булат

КӰСЛЭЗЭ

Улангшэ, саскангшэ элнажым моктэн,
Йандарын йонгалтшэ кӱслэмым шоктэм.
У эзмым шокталын парньамжэ модэш,
У сэмын куанжэ пашаштэ шолэш.

У сэмын куатшэ тапталтын пашаш.
Элнажын сатэржэ пэлэдын йырваш.
Пэлэдшэ сатэрым вождь Сталин куштэн,
Мыланна пийалым, куаным пуэн.

Садлан вэрч вождьнажым элнажэ мокта,
Садланак кӱслэмжэ йандарын шокта.
Садлан мый, кӱслэзэ, шомакым налам:
— Вэликий вождьналан эн шокшо салам!

1 МАЙ—ОЖНО

Тӱньасэ шэмэр калык тачэ пэш кугу пайрэмым—Пэрвой Майым—пайрэмла. Тидэ пайрэм тэний 49-шэ каналан эртаралтэш.

Кугыжан Российыштэ Пэрвой Май кузэ эртаралтын, йоча-шамыч ужын огыт ул. Мый гын шкэак участвоватлэнам. Мыйын ӱмырэм гыч 48 ийжэ каргымэ кугыжан строй годым эртэн.

1901 ийыштэ мэ, Нижний Тура посьолкышто (Свэрдлов область) илышэ пашазэ-шамыч, Майовкыш лэкна. Мэмнан пайрэм пашадарым кӱзыкташ, илыш условийым сайэмдаш трэбоватлымэ дэмонстрацийыш савырныш. Но ты манмэш полиций тӱшка толынат шуо.

—Ах, тэ, мэрзавэц-шамыч, бунтоватлаш шонэда,—манын нуно калыкым шалатэн пытарышт, а дэмонстрацийын организаторжо-шамычым чот кырэныт да тьурмашкэ шындэныт.

Кызыт мэ Пэрвой Майым йӧршынак вэс сэмын эртарэна. Совэт калык иза-шольыла илышэ йэшын пэлэд толмыжым онча.

В. И. Гайэв.

Йошкар-Ола типографий пашазэ.

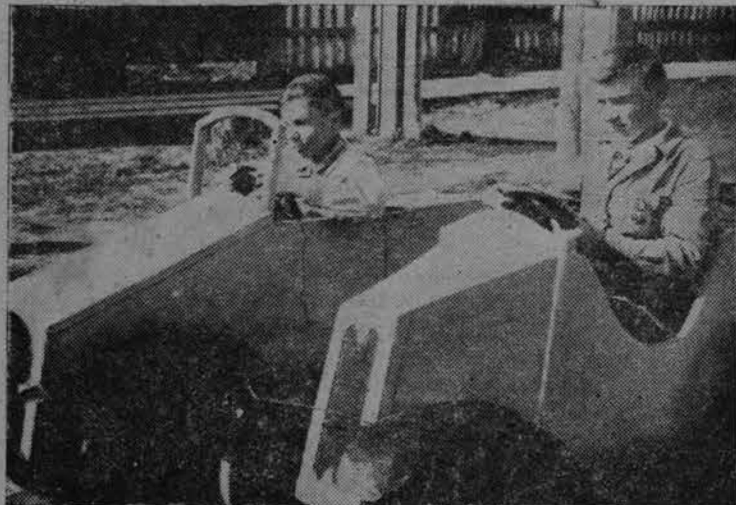

34

Пионьэр дэн школьник-шамыч! Лэнин-Сталин паша вэрч кучэдалаш тунэмза!

1 МАЙЛАН ПӦЛӦК

Совэт Ушэмысэ пионьэр-тунэмшэ - шамыч Пэрвой Майлан тӱрлӧ пӧлӧкым йамдылэныт. Йужышт авиамодэлым, пэдальный автомобильым, тӱрлӧ машина-шамычын модэльыштым, молымат йамдылэныт. Тэвэ Йошкар-Оласэ 6 №-ан школышто тунэмшэ-шамыч Ильушин Йурий дэн Антонов Алэксандр пэдальный автомобильым ыштэныт. Автомобильышт пэш сай лийын. Тачэ нуно шкэ машинаштэ дэнэ Пэрвомайский парадыш лэктыт.

Фэдотов.

Ильушин Иурий дэн Антонов Алэксандр шкэ ыштымэ пэдальан автомобильышт дэнэ.

Льотчик лийаш йамдылалтына

Совэт элым фашист кашак дэч аралымаштэ авиаций пэш кугу вэрым налын шога. Садланак совэт калык шкэнжын авиацийжым кэчын вийангдэн толэш. Мэмнан авиаций тӱньаштэ эн куатан. Мэмнан льотчикшамыч тӱньасэ чыла рэкордым сэнгэныт.

Совэт йоча-шамыч льотчик лийаш изиньэкак йамдылалт шогат. Мэат Чкалов, Громов гайэ талэ гэрой-льотчик лийаш шонэна. Садланак авиамодэлизм кружокышто шогэна, авиацийым тунэмына.

Пэрвой Май пайрэмлан мэ „Монгольфэ“ шар дэн 5 авиамодэльым ыштэн улына. Май парадыш тидэ чаплэ пӧлӧк дэнэ лэктына.

Иошкар-Оласэ йуный авиамодэлист-шамыч:
Власов Г., Гайэв В., Бахтин П., Кузличов А. Кожэвников П.

МЫЙ ОТЛИЧНИК УЛАМ

Мый тыгылай тунэмшэ гына ом ул, пионьэр-тунэмшэ улам. Пионьэрыштэ кокымшо ийлан шогэм. Пионьэр лӱмым мый чэсть дэнэ нумалам. Чыла прэдмэт дэнат отличнэ тунэмам. Ик тунэммэ кэчымат кызыт мартэ кодэн омыл. Отличнэ тунэммэм дэнэ пырльак отрьадыштэ пионьэр пашам ыштэм.

Совэт йоча-шамычлан отличнэ тунэмашышт партий дэн правитэльствэ чыла условийым ыштэныт. Сай тунэмшашлан мэмнан вэрч кугу вождьна, туныктышына Сталин шкэак тыршэн шога. Мэ тидэ тыршымашым эрэак ужына, шижына. Мланна чыла совэт граждан шамыч дэнэ пырльак тунэмаш, канаш, права пуалтын. Мэ тунэмын, кӧ лиймына шуэш, тудо лийын кэртына. Мэмнан онгчылно чыла кугу школ-шамычынат, чыла вузынат омсашт почылтшо улыт. Тидын нэргэн мэмнан чаплэ Сталинский Конституцийэш шӧртньӧ буква дэнэ возалтын.

Тачэ мэмнан, уло тӱньамбал шэмэрын куанымэ пайрэмжэ—1-й Май. Мэ, Совэт йоча-шамыч тидэ кугу пайрэмым куанэн эртарэна. Йошкар флагым кучэн, тӱмырнам пэралтэн, сылнэ мурым мурэн дэмонстрацийыш лэктына.

Пийалан, эрык илыш пумыжлан „Сталин“ вождьлан да уло тӱньамбалсэ шэмэр икшывэ-шамычлан Пэрвомай саламым колтэна!

Горьайэв Сэргэй.
Йошкар-Оласэ, 4-шэ №-ан школ, 4-шэ „Б“ класс.

Пэктубай кыдалаш школын 5-шэ классыштыжэ тунэмшэ отличник Толя Мэсунов.

Лӱшкӧ, май урэм!

Тачэ эл ӱмбалнэ
Шулдырангшэ гай
Модалэш чӱчкалын
Порсын чэвэр Май!

Чаплэ дэчын чаплэ
Кажнын у вургэм.
Иыр портрэт да знамьэ-
Пэлэдэш урэм.

Кӱшнӧ вуй мучаштэ
Мура самольот.
Тидэ май каваштэ
Чонгэшта пилот.

Мэжэ—пионьэрий—
Моло дэн пырльа
Шэргылтэн май эрым
Лэкна пайрэмлан.

Тачэ мэ Испаний
Пионьэр-влаклан
Колтэна саламым
Пагалэн чылан!

Кушшо рвэзэ тукым
Тачэ Сталинлан
Пионьэр сальутым
Каласа вийан!

Тачэ рат гыч ратыш
Знамым рынг кучэн,
Кайэна парадыш
Тӱмыр пэралтэн.

Нимо дэч сӧралын
Лӱшкӧ, май урэм!
Эртэна мэ чаплын
Маршым чот мурэн!

Рожкин Вачай.

МЭМНАН САЛАМНА

У вургэмым тачэ чийшым,
Пыжыктальым галстукэм.
Моло дэнэ пырльа кайшым
Дэмонстрацыш чот мурэн.
Ошкылна тӱмыр йӱк дэн
Шэргылтарэн урэмлам.
Каласэна мэ, у тукым:
„Сталин, тыланэт Май салам!“

Фэдотов Йыван.

ШКЭНАН РОДИНАМ АРАЛАШ ЙАМДЫЛАЛТ КУШКЫНА

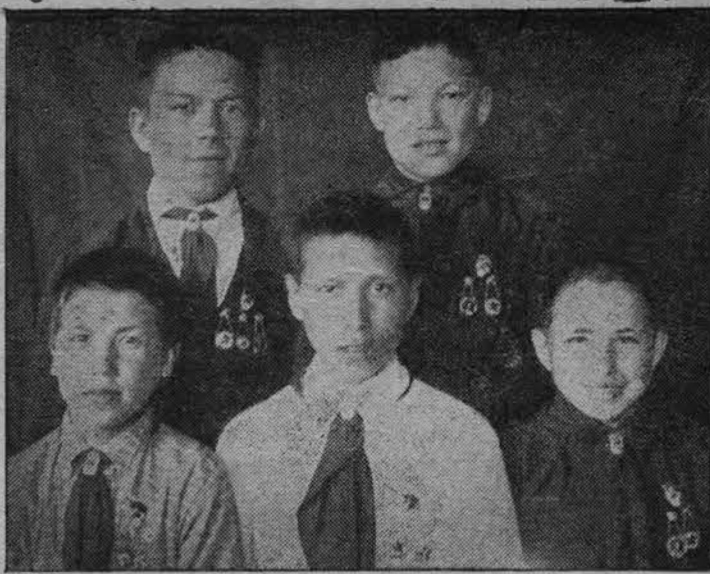
Совэт элым аралаш йамдэ лиймэ нэргэн Иосиф Виссарионович Сталинын указаньыжым мэ пэш раш шинчэна. Вэт мэмнан эл капиталистичэский окружэньыштэ. Фашист - шамыч мэмнан эл ӱмбак кэржалташ йамдылалтыт. Сандэнэ мланна изиньэкак шкэнан родинам аралаш йамдылалтын кушкаш кӱлэш. ПВХО, ГСО пашам сайын шинчаш, Ворошиловла лӱйэн мошташ—кажнэ пионьэрын обӓзанностьшо. Тидым шукташ мэ вийан пижна.

Эн пэрвойак мэ Арын пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамычын обращэньыштым лончылышна. Оборонный пашам вийангдымэ нэргэн нуно поснак чот возэныт ыльэ. Мэат 35 значкистым йамдылэн шукташ шкэнан ӱмбак обӓзатэльствым нална. ГСО, ПВХО, ЮВС кружок-шамыч пашаштым сайэмдышт. Тунэмшэ-шамыч оборонный пашам тунэмаш тӱнгальыч. Тыгэ тылзэ жап нарэ кружоклаштэ паша шольо.

Мэ тӱньасэ шэмэр калыкын пайрэмжым кугу пӧлӧк дэнэ вашлийна. Кызыт мэмнан школышто чылажэ 52 тунэмшэ оборонный значоклан нормым сдатлэн. Нунын кокла гыч йатыржэ кум оборонный значокан улыт, а Соколов Пӧтрын ныл значокшо уло.

Но мэ тыжак огына шогал. Оборонный пашам адакат чот вийангдэна, шкэнан бдитэльностьнам кӱшкӧ нӧлтэна, шкэнан родинам чот аралэн кэртшэ бойэц лийын кушкына.

Йэвгэний Цвэтков, Пӧтр Соколов, Васьа Соколов, Ваньа Фавстов, Валэнтин Бабин.
Арбан пэлэ кыдалаш школ, Иошкар-Ола р-н.

Сӱрэтыштэ: шинчат—(шола гыч пурлашкэ) — Бабин Вальа, Цвэтков Иэвгэний, Фавстов Ваньа. Шогат—Соколов Пэтр дэн Соколов Васли.

МУРЭНА ЧЫЛАН

Толын тышкэ Май!
Ай, могайэ сай!
Шолым, муро чот!
Тый почэш ит код!

Мурына йонгалтын
Тый, умбак кай!
Мурмынам колышт
Мадрид дэн Китай!

Май урэмыш лэктын
Мурэна чылан.
Пийалан йоча дэч
Салам Сталинлан.

Макс Майн.

Лэкна мэ пырльа май урэмыш

Лэкна мэ пырльа май урэмыш
Пэлэдыш аршашым кучэн.
Тӱшкаштэ эн сылнын мурэм мый
Вождь Сталин ачам саламлэн

Мэ—эн пийалан айдэмэ,
Йӧршэш сылнэ сат гай элэм.
А тушто пэшкӱ шнӧ пыл дэнэ
Койэш самольот, мый онгчэм.

Йа Чкалов ийэш тыгэ талын?
Кайа Водопьйанов ала?
Пэш кӱшнӧ коштэш чонгэшталын
Совэт самольот орьолла.

Чалай Васлий

ФАШИЗМ ВАШТАРЭШ, ЭРЫК ВЭРЧ ГЭРОИЧЭСКИ кучэдалшэ китай дэн испан шэмэр-шамычлан САЛАМ!

РЭВОЛЬУЦИОННЫЙ ИСПАНИЙЫН ӰДЫРЖӦ

Испанийсэ „Четыре ветра“ лӱман аэродромышто самырык ӱдыр — **Кончита Мало**—пашам ыштэн.

—Тыланэт лазарэтыш кайаш кӱлэш, тушто пашайэҥ ок ситэ,—манын тудлан, ик кана ойлэныт.

—Мый чоҥэшташ тӱҥалам да ачам вэрч фашист-шамычлан ӱчым шуктэм,—манын Кончита.

нын ала тэ чынак ӱшанэда? Укэ, мый Астурийэш фашист-шамычын пуштмо пашазын ӱдыржӧ улам.

Кончита ты манмэш ончыко тӧрштaлтэн, ӱстэл ӱмбач рэвольвэрым руалтэн налын.

Фашист-шамыч лӱдмышт дэнэ кок могырыш шылын куржыныт. Ты жапыштэ Кончита омсашкэ куржын.

Сӱрэтыштэ: Испан рэспублик армийын бойэцшэ-шамыч йоча-шамычлан вӱдым йӱктат. Тэруэльыштэ фашист кашак дэнэ крэдалмэ годым нинэ йоча-шамыч подвалыштэ шылын кийэныт.

Тудлан льотчик дэнэ пырльа фашист-шамычым набльудатлаш кайаш разрэшитлэныт. Тидэ кэчэ Кончиталан эн пийалан кэчэ лийын. Заданьым тудо пэш сайын шуктэн.

Ик кана набльудэньым ыштымэ годым фашист-шамыч самольотыш пэш чот лӱйылдыныт. Самольот садыгак утлэн, а Кончита кӱлэш свэдэнийым погэн.

Вэс кана чоҥэштымэ годым тидэ самольотым фашист-шамыч сусыртэныт да самольот мьатэжник-шамыч шогымашкэ волэн шинчын. Льотчик дэн Кончита плэныш логалыныт. Самырык ӱдырым кандра дэнэ пидын штабыш наҥгайэныт. Офицэр-шамыч тудым вурсэныт, мыскылэныт. Иктыжэ шӱргыжымат совэн, вэсэ ӱпшым кӱрын.

—Тэ кэрэк колымэшкэм орландарыза, садак нимомат огыда кол,—манын Кончита.

Старший офицэр тудын кыдшым рудаш кӱштэн.

—Шич, мутланэна.

—Младна нимо нэргэн мутланаш,—Кончита ойлэн.

—Мый лӱддымӧ йэҥым йӧратэм. Мэмнан дэкэ кусно. Мэ тыланэт Мадрид ӱмбалнэ возваньым кышкаш пуэна,—офицэр тудым савыраш тыршэн.

—Тэндан гэрманский дэн итальйанский тарзыдат ситышын улыт. Мый тэндан ӹҥэрышкыда логалам ма-

А тошкалтышыштэ пэш шуко салтак-шамыч шогэныт.

Кончитам кучэныт, кидшым, йолжым пидыныт, кырэн, орландарэн тьурмашкэ наҥгайэныт.

Китай дэн испанийын гэроичэский йочаштлан пионьэр салам!

Тачэ, тӱньамбалсэ пролэтариатын Пэрвой Май пайрэмжэ кэчын мэ, тунэмшэ-пионьэр-шамыч, гэроичэский Китай дэн Испан калыклан шокшо пионьэр саламым колтэна.

Китай дэн Испан калык-шамыч мэмнан гайэ эрыкыш лэкшаш вэрч шакшэ фашизм ваштарэш шкэнышт-ын илышыштым чаманыдэ крэдал шогат. Нуно шкэ вэрчыштат вэлэ огыл, чумыр тӱньасэ шэмэр калык вэрч вӱрыштым йоктарат, чумыр тӱньасэ фашизмлан шӱгарым кӱнчат.

Фашизм — калыкын эн шучко тушманжэ. Фашизм шӱдӧ дэнэ йоча-шамычын илышыштым кӱрлэш. Тудо мэмнан эл ӱмбакат кэрылташ пӱжым шума, пийалнам шупшын налнэжэ. Но тидэ нигунамат лийын ок шу. Шкэ родиннам аралаш совэт элын кажнэ гражданинжат йамдылалтын шога. Мэат оборонный пашам кажнэ кэчын вийаҥдэна.

Звэна вожатый— **Калинина А.**
Пионьэр-шамыч: **Пэтрова М. Калинина А., Ивайкова А., Дэнкина А., Калинина М.**

Йошкар-Ола район, Чигашэво тӱҥалтыш школ.

ЧЖУ ДЭ—КИТАЙ КАЛЫКЫН ГЭРОИЖО

Чжу Дэ изи улмыжо годымак войэнный пашалан шӱмаҥын, войэнный пашайэҥ лийаш шонэн. Шкэ шонымашыжым шуктымашкэ уло вийжым пыштэн.

шаш вэрч тыршэн. Ик мыньар китай студэнт-шамыч дэнэ пырльа Гэрманийыш кайэн. Эн ондакшэ Ганновэр лишнэ илэн. Тушто коммунист - шамыч дэнэ

Сӱрэтыштэ: Иапоний бомбардироватлымэ дэнэ шаланэн пытышэ Китай йал—Пэй-Джин-Чин.

Политичэский руководитэль шамыч дэнэ кылым кучэнат Йуньшаньский войэнный академийыш вэрэштын. Войэнный академийым пытармэкшэ тудлан лэйтэнант лӱмым пуэныт. Тиддэч вара Чжу Дэ армийыштэ служитлаш тӱҥалын.

Но Чжу Дэ тунэмдэ илэн кэртын огыл. Тудо адакат шуко шинчымашым налкылдалтын. Чжу Дэ Гэрманийыштэ марксизмым, лэнинизмым тунэмэш, руш рэвольуцийын историйжым палэн налэш. Чжу Дэ коммунистичэский партий радамыш пурэн.

Йатыр ий эртымэкэ Чжу Дэ Китайыш пӧртылэш. 1931 ийыштэ совэт-шамычын сйэздыштыжэ китай калыкын ик сай эргыжэ—Чжу Дэ—Йошкар армийын главнокомандуйущийжылан сайлалтэш. Чжу Дэн командоватлымэ Йошкар армий тушман - шамыч ваштарэш кучэдалмаштэ пэш чаплэ сэҥымаш-шамычым ыштэн шогэн.

Чжу Дэ сай войэнный руководитэль вэлэ огыл, но тудо эн лишыл, эн сай йолташ. Тудо шкэ бойэцшэ-шамычым, шкэ калыкшым мучашдымын йӧрата. Армийым командоватлаш тӱҥалмыжэ годсэк Чжу Дэ рӓдовой салтак-шамычын илышышт дэнак ила, рӓдовой салтак вургэмым чийэн коштэш, кэч могай нэлымат шкэ бойэцшэ-шамыч дэнэ пырльа чыта: эн пэрвойак тудо шкэжак йол чийэм дэч посна кодын, ик тэлэ коч киндэ дэч посна, тыква дэнэ илэн, вэс тэлымжэ йанлык шылым гына кочкын. Но тудо нигунамат, нигӧланат вуйым шийын огыл.

Тэвэ тыгай китай калыкын эргыжэ, 8-шэ народно-рэвольуционный армийын главнокомандуйущийжэ, китай калыкым йапонский захватчик кашак дэч утарышаш вэрч кучэдалмашым вуйлатышэ гэрой Чжу Дэ.

МАКСИМ ГОРЬКИЙ

Ава

(Повэсть гыч ужаш)

Йошкар знамьан йэҥ-шамыч чумыргэн эрэ ончыко кайэн улыт. Чумыр кайшэ сур йэҥ-шамычын, салтак-шамычын уло урэм кумдыкэш шарлышэ, лавран-нарынчалгэн, уродла шуйнышэ пытышэ тӱсышт раш койын, тушко тӱрлӧ тӱсан шинчашт кэлгын пурэн шинчыныт, а ончылнышт штык-шамычын вичкыж мучашышт шыдын йылгыжыныт. Йэҥ - шамычын оҥышкышт вигак тура лийшэммышт годым, эшэ нуным тӱкыдэак, чумыр тӱшка гыч иктэ почэш вэсым шуркалэныт, тӱшкам шалатылыныт.

Ава шкэ шэҥгэчшэ куржшо-шамычын йол йӱкыштым колын. Ишалтшэ, трэвожный йӱк-шамыч кычкырэныт:

— Рвэзэ-шамыч, шаланыза!..

— Власов, курж!..

— Павлуха, шэҥгэкэ!

— Знамьым кудалтэ, Павыл!—манын шӱлыкын Вэсовщиков каласыш.—Тышкэ пу, мый шылтэм!

Тудо кидшэ дэнэ знамьэ тойам руалтыш, знамьэ шэҥгэкэ тайналтын.

— Кодо!—Павыл кычкыральэ.

Миклай кидшым пуйто йӱлалтэн колтымо дэч мучыштарымыла шупшын нальэ. Муро йӱк шыпланэн. Йэҥ-шамыч Павлым пэҥгыдын аврэн шогалыныт, но тудо ончыко шэҥын лэктын. Икканаштэ шып лийын, шыпланымаш пуйто вигак кӱшыч волэнат, йэҥ-шамычым йандар кава дэнэ ӧндалын.

Знамьэ йымалнэ коло йэҥ дэч шукак огыл шогэныт, но нуно пэҥгыдын, шкэдэкышт авам лишэмдэн, тудын вэрч лӱдмӧ чувство дэнэ да тудлан ала мом каласышаш вудака жэланьэ дэнэ шогэн улыт...

—Поручик, тудын дэч знамьам налза!—кугу капан шоҥго кугызан йӱкшӧ шэргылтын.

Кидшым шуйэн, тудо знамьым ончыктэн.

Павыл дэкэ изи офицэр тӧрштэн мийэнат, кидшэ дэнэ знамьэ тойам кучэн, чарган кычкыралын:

— Кудалтэ!

— Кидэтым нал!—манын Павыл вийан каласэн.

Йошкар знамьэ йужышто чытырналтын, пурлашкэ да шолашкэ тайналтын да угыч тура шогалын—офицэр тӧрштaлтэн, мландэ ӱмбакэ шинчын. Миклай чумыртымо мушкындан кидшым ава воктэч содор кӱшкӧ шуйэн лэктын.

— Нуным налаш!—йолжо дэнэ мландым чот тавалтэн, шоҥго кугыза кычкыралын.

Ик мыньар салтак-шамыч ончыко лэктыныт. Нунын кокла гыч иктыжэ приклад дэнэ лупшалын—знамьэ рӱзалт кайэнат, кумык тайнэн да сур салтак тӱшкаш йомын.

— Эх!—шӱлыкын ала кӧ кычкыральэ.

Ава йанлык урмыжмо йӱк дэнэ кычкыралын. Но салтак-шамыч тӱшка гыч Павлын йандар йӱкшӧ шэргылтын:

— Чэвэрын, авай! Чэвэрын, родной...

КОК ТӰНЬА— КОК ТӰРЛӦ ИЛЫШ

Мэмнан дэнэ

◆ Пэрвой вичийашын пэрвой ийлаштыжэ СССР-штэ пашадымылык йӧршын, нигунам пӧртылдымашын пыталтын.

◆ Кокымшо вичийашын ийлаштыжэ пашадар тӱлымӧ фонд $2^1/_2$ кана утла кугэмын.

◆ 1937 ийыштэ Сталин лӱмэш Москосо Автозаводысо пашазэ-шамычын курортлаштэ да санаторийлаштэ канымыштлан да эмлалтмыштлан 2184 тӱжэм тэнгэм кучылтмо.

◆ 1937 ийыштэ Украинысэ 48 тӱжэм туныктышо да 22 тӱжэм нунын йочашт канэныт да эмлалтыныт. Тэний санаторийлаштэ да канымэ пӧртлаштэ 50 тӱжэм туныктышо да 25 тӱжэм нунын йочашт лийыт.

◆ „Память Ленина" йал озанлык артэльын колхозникышт-шамыч (Тамбовский область, Покрово-Марфинский район) 1937 ийыштэ ик трудодэньлан 24 килограм ($2^1/_2$ пуд) гыч киндым налыныт.

◆ „Красный партизан" кол кучышо колхоз (Ростовский область, Азовский район) 1937 ийыштэ государствылан пумо колжылан 1,5 миллион тэнгэ утла оксам налын. Колхозник-шамыч тидэ окса дэнэ элэктростанцийым, родильный пӧртым, радиоузэлым, стадионым да паркым ышташ рэшитлэныт.

◆ Калининский область, Калининский районын, „Коленовка" йал озанлык артэльын колхозникшэ И. Савэльйэв 1938 ий 8-шэ йанварьыштэ лэкшэ „Правдаш" возэн:

„Колхозный строй мэмнам курымэшлан нужна гыч луктын. Мый ындэ катыш киндэ нэргэн ом шоно. 1937 ийыштэ мый йэшэм дэнэ 230 пуд киндым, 1,5 тӱжэм пуд парэнгым, шкэ пакчасэм шотлыдэ 350 пуд пакча йэмыжым налынам. Шкэмын—идалыклан 2800 литр шӧр пуышо ушкал, шорык-шамыч, 2 сӧсна игэ улыт, кумышыжым шукэртэ огыл шӱшкылынам. Шыл дэн шӧрым идалык мучко кочкына.

Иэшэм мыйын 5 йэнган. Эргым Йошкар Армийыштэ служитла. Ӱдырэм кыдалаш школын 9-шэ классыштыжэ тунэмэш. Кокымшо эргым мӧнгыштак ила, колхозышто пашам ышта. Киндына мэнан 3 ийлан кочкаш сита.

Йара жапэм кызыт шуко уло, кнагам, газэтым лудам. Илашна сайэ да куанымэ мурым мурэна, шкэнан пийалан илышна нэргэн, большэвик партий нэргэн, колхозын творэцшэ—вэликий Сталин нэргэн мурым мурэна".

◆ $1^1/_2$ий жапыштэ 1936 ий 27 ийунь гыч 1938 ий 1 йанварь мартэ совэтский государствэ шуко шочшан ава-шамычлан 1177,9 миллион тэнгэ оксам тӱлэн.

Йоча учрэждэний-шамыч чарныдэ кушкын шогат. 1937 ийыштэ совэтский государствыштэ 4175 йоча консультаций, больницылаштэ да родильный пӧртлаштэ 81,5 тӱжэм койко, постойанный йаслылаштэ 627.800 койко да 1509 шӧр кухньо лийын.

Нунын дэнэ

◆ Йатыр иэмдэн ончыктымо данный почэшат 32 капиталистичэский элласштэ 20,5 миллион пашадымэ-шамыч улыт.

◆ 1932 гыч 1936 ий коклаштэ налог да сбор кушмым шотлэн пашадар 32 процэнтлан волэн.

◆ „Нова правда" польский газэт Лодзинский районын тыгыдэ тэкстильный фабрикласэ пашазэ-шамычын илышыштым возымаштэ тыгэ увэртара: пашазэшамыч отпуск дэч посна, кэчэш 12 час пэш йӧсӧ условийыштэ пашам ыштат. Пашадар 50 грош гыч (польский грош ик ырым шога) 2 злотой (2 тэнгэ) мартэ шотлалтэш.

◆ „Дейче информационен" бӱллэтэньын данныйжэ почэш Гэрманийыштэ 1933 ий апрэль гыч 1937 ий сэнтьабрь мартэ эн кӱлэшан ӱзгарлан ак 24, 2 процэнт кӱзэн.

◆ 1938 ий йанварьыштэ талантливый вэнгэрский художник Дэжо Цыгань пэш чот йорлэштмыжэ дэнэ чумыр йэшыжым пуштын, а варажэ шкэнжымат лӱйэн.

◆ Краковский вoйэводствысо крэсаньык воза: „Мэмнан йалыштэ ойго. Киндым мэ шукэртсэк кочкын огына ул. Тубэркульоз кажнэ пӧртлаштат уло манаш лийэш. Искусствэнный удобрэний лийдымылан кӧра киндэ шочмаш начар. Калык-шамыч, утларакшым йоча-шамыч, тиф дэч вара альэ моло нэлэ чэр дэч вара сындымэ, вийдымэ лийыт. Мэмнан дэнэ йӧсӧ, пэш йӧсӧ".

◆ 1937 ийын 19 дэкабрьыштэ польский газэт „Роботник" возэн:

„Польшын нылымшэ ужаш калыкшэ тэммэшкэ кочкын ок кэрт. Визымшэ ужашыжэ ни лудын, ни возэн ок мошто. Миллион нарэ калык школышто ок тунэм".

СОВЭТ ЙОЧА-ШАМЫЧ ТӰНЬАШТЭ ЭН ПИИАЛАН УЛЫТ

Сӱрэтыштэ: Йошкар-Оласэ 9-шэ № ан дэтсадыш коштшо Родин Ника модыш имньэ ӱмбалнэ.

Овэчкинын фотожо.

Избиратэльный кампаний тӱгалын

26 апрэль гыч Марий АССР шэмэр-шамыч РСФСР дэн Марий АССР Вэрховный Совэтыш сайлаш йамдылалтмэ избиратэльный кампанийыш пурэныт. 26 ийуньышто нуно шкэныштын эн ӱшанлэ, калык вэрч илышыштымат пуаш йамдэ шогышо кандидат-шамыч вэрч йӱкыштым пуат.

Рэспубликыштэ сайлымаш кэчылан йамдылалтмаш талын кайа. 26 апрэльыштэ избиратэльный кампаний тӱгалмэ лӱмэш Йошкар-Оласэ шэмэр-шамычын митингышт эртаралтэ. Туштo 5 тӱжэм йэн участвоватлэн.

Марий АССР Исполкомын прэзидиумжо МАССР Вэрховный Совэтыш сайлышашлан избиратэльный округ-шамычым пэнгыдэмдэн. Рэспублик мучко 93 избиратэльный округ лийэш. Кызыт шэмэр шамычын погынымашышт избиратэльный округ члэныш сайлышашлан кандидат-шамычым выдвигатлат.

Избиратэльный кампанийыштэ пионьэр - шамычат кугу полышым пуаш тӱгалыт. Посна школлаштэ кызыт прэдвыборный погынымаш эртаралтэш. Тэвэ Йошкар-Оласэ 6-шо №-ан школышто тунэмшэ-шамычын погынымаш избиратэльный кампанийыштэ ыштышаш мэроприйатьыйым палэмдэн.

Провэрочный дэн выпускной испытаний вашэш

Тымбаршэв испытаньылан вийан йамдылалтэш

Эн пэрвойракшэ Тымбаршэв Миклайлан тунэмашыжэ пэш нэлэ ыльэ. Тудо тылэч ожно ик ийым тунэмдэ илэн. Ожно тунэммыжым мондаш тӱгалын. Сандэнак Миклайын „плохо" отмэткыжат йатыр ыльэ.

— Тыгэ тунэмаш ок лий, чот пижаш логалэш,—Миклай рэшитлыш. Йӱд-кэчэ тунэмаш пижэ. Мӧнгӧ пумо заданьым тӱрыс шукташ тӱгальэ. Тидэ чылажат сай рэзультатым пуэн. 2-шо чырыкыштэ Миклай ударник-шамычымат поктэн шуо. Тудо пэрвой сэнгымашлан куанэн шкэнжым адакат кугу сэнгымаш вэрч кучэдалмашкэ мобилизоватлыш. 3-шо чырыкым 12 „отлично" да 1 „хорошо" отмэткэ дэнэ тунэм пытарыш.

Кызыт Тымбаршэв испытаньылан вийан йамдылалтэш. Тэлым тунэммыжым повторитла. Почэш кодшо-шамычланат полша.

Олык Павай.

Токтамыж пэлэ кыдалаш школ Шэрнур район.

Шкэнан элыштэ

Пионьэр прэступникым кучаш полшэн

Тидэ случай Москоштo, йатыр кэчэ ончыч лийын. Кастэнэ Таганский урэмыштэ лэгковой автомобиль пэш талын кудалын. Рулым йӱшӧ шофэр в'ктарэн. Тидэ жапыштэ урэмым вончышо А. М. Кочэтков дэн А. П. Сэливанован йолышт тошкалтын да чот сусыргэн.

Шофэр тошкалтшэ-шамычлан полышым пушаш олмэш автомобиль номэрым волгалтышэ тулым йӧрыктэн ик пэрэулкыш кудал шылын. Но бандит шылын утлэн огыл. Машинан МА-27-57 номэржым Москo олан 473 №-ан школышто тунэмшэ 13 ийаш пионьэр Витьа Харламов ужын. Тудо номэрым тунамак постовой милиционьэр Субботин йолташлан увэртарэн.

Милиций машинам содор кучэн да шофэрым арэстоватлэн. Тудо Н. И. Филимонов улмаш.

Московский милицийын начальникшэ, старший майор Панов йолташ приказыштэ пионьэрлан благодарностьым увэртарэн да окса дэнэ прэмироватлэн.

Границэ вэс вэлнэ

Вӱргэньэ окса дэнэ...

Йапонэц-шамыч Шанхайыштэ китайский вӱргэньэ окса-шамычым налын, лэвыкташ да войэнный промышлэнностьышто кучылтшашлан Йапонийыш колтат. Кок арньаштэ Шанхай гыч 3 миллион монэтым шупшыктэныт.

Рэспубликанэц-шамычлан полыш

Париж гыч рэспубликанский Испанийыш кочкыш дэнэ 56 грузовикым колтымо. Тудым французский пашазэ-шамыч шкэ погымо оксашт дэнэ налыныт.

Сӱрэтыштэ: Испан йоча дэн ӱдрамаш-шамычлан Парижысэ шэмэр-шамычын погэн колтымо кочкышым нангайышэ грузовик-шамыч Барсэлоныш лишэмыт.

Прэссклишэ.

МЭМНАН АДРЭС: Йошкар-Ола, Марий АССР, Совэт пӧрт, 25-шэ №-ан пӧлэм, „Йамдэ лий" рэдакций. Тэлэфон: Совэт пӧртына коммутаторжо, 82-шо №.

Ответственный редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

Увол. Марлита № А—456.

Йошкар-Ола Маргосиздатын 1-шэ типографийжэ